

від 23.03.2000 р. № 1602-III. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1602-14>.

6. Державний вплив на сільськогосподарське виробництво та інші галузі АПК в умовах ринкової економіки. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://yurist-online.com/ukr/uslugi/yuristam/literatura/agrар-pravo/12.php>.

7. В кластер об'єдналися біля 20 господарств, процес об'єднання продовжується. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://hubs.ua/business/sozdan-pervyj-natsionalnyj-kooperativ-dlya-proizvoditelej-organiki-102968.html>.

8. Статистичний щорічник Черкаської області за 2015 р. За ред. В.П. Приймак. / Черкаси: Головне управління статистики в Черкаській області, 2016. – 475 с.

УДК: [657.6:006](477) 657.42

БОБКО В.В., к. е. н.,
МЕЛЬНИК В.В., к. е. н.,
ПОЛІЩУК О.М., к. е. н.
м. Умань

ПЕРЕВАГИ ТА ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ В ОБЛІКОВІ ПРАКТИКИ ПІДПРИЄМСТВ

Анотація. В статті розглядаються переваги, недоліки та особливості імплементації міжнародних стандартів фінансової звітності та бухгалтерського обліку в облікові практики підприємств України.

Ключові слова: міжнародні стандарти фінансової звітності, міжнародні стандарти бухгалтерського обліку, П(с)БО (Положення (стандарт) бухгалтерського обліку), гармонізація, бухгалтерський облік.

Аннотация. В статье рассматриваются преимущества, недостатки и особенности имплементации международных стандартов финансовой отчетности и бухгалтерского учета в учетной практике предприятий Украины.

Ключевые слова: международные стандарты финансовой отчетности, международные стандарты бухгалтерского учета, П(С)БУ (Положение (стандарт) бухгалтерского учета), гармонизация, бухгалтерский учет.

Abstract. The article discusses the advantages, disadvantages and features of the international financial reporting standards' implementation into accounting practices in enterprises of Ukraine.

Keywords: International Financial Reporting Standards, International Accounting Standards, National Accounting standards, harmonization, accounting.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Проблеми стандартизації фінансової звітності на сьогоднішній день є особливо актуальними, особливо враховуючи той факт, що сучасній світовій спільноті притаманна глобалізація, як чинник утворення світових транснаціональних корпорацій. А це означає жорстку необхідність встановлення єдиних вимог до формування та надання інформації про фінансовий стан суб'єкта господарювання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Реформування бухгалтерського обліку та його гармонізація із міжнародними стандартами фінансової звітності глибоко досліджується в публікаціях провідних вчених Ф. Бутинця, С. Голова, В. Пархоменка, П. Хомина, В. Жука, М. Михайлова, З. Гудайлюка та інших [2–7].

Аналіз свідчить, що існують різні оцінки цього процесу. Має місце, як і повна підтримка професійними економістами-бухгалтерами стратегії і тактики реформування бухгалтерського обліку з метою його

адаптації до вимог міжнародних стандартів обліку, так і критичне ставлення до впровадження у національну систему обліку подібних нововведень. Проте, зважаючи на продовження реформування системи бухгалтерського обліку й відповідних змін у його нормативно-методичному забезпеченні, ця проблема не втрачає актуальності.

Метою статті є – розроблення теоретико-методичних основ та особливостей імплементації міжнародних стандартів в облікові політики підприємств та визначення їх ролі в оцінці ефективності діяльності підприємства та економіки в цілому.

Виклад основного матеріалу з повним обґрунтування отриманих наукових результатів. Соціально-економічні особливості кожної країни призвели до утворення різних підходів при визначенні навіть основних економічних показників. Що, цілком зрозуміло, істотно ускладнювало процес взаємодії компаній на світовому економічному просторі. Тому, логічною стала розробка Міжнародних стандартів фінан-

сової звітності (МСФЗ) у 1973 році, основне призначення яких полягає в розробці та імplementації єдиних підходів для визначення доходів і витрат, оцінювання активів і зобов'язань, зокрема.

Інформаційне забезпечення процесів глобалізації підтримується закладеними до Концептуальної основної концепціями капіталу і збереження капіталу [9]. Концепції капіталу, визначені МСФЗ, орієнтуються на альтернативні цілі власників бізнесу та розглядають вкладені ресурси з точки зору інвестованої купівельної спроможності або наявної виробничої потужності. Обрана концепція капіталу визначає мету, яка має бути досягнута при визначенні прибутку, навіть якщо можуть виникати певні труднощі оцінки при застосуванні концепції [9].

Впровадження МСФЗ в Україні передбачене Законом України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні". Міжнародні стандарти застосовуються для складання фінансової звітності та консolidованої фінансової звітності в обов'язковому порядку публічними акціонерними товариствами, банками, страховиками, а також підприємствами, які провадять господарську діяльність за видами, перелік яких визначається Кабінетом Міністрів України [8].

Варто зазначити, що в зв'язку з інтеграцією в світову економіку необхідність в єдиних стандартах обліку постала і перед Україною. Адже лише вони можуть забезпечити співставну і адекватну фінансово-економічну інформацію. Усвідомлюючи це, прийнята Програма реформування системи бухгалтерського обліку із застосуванням міжнародних стандартів, затверджена Постановою Кабінету Міністрів України від 28.10.1998 р. № 1706.

Результатом впровадження цієї Програми стало ухвалення Закону України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні», Положень (стандартів) бухгалтерського обліку (П(с)БО) та нового плану рахунків. Що спричинило прогресивні зміни в бухгалтерському обліку і фінансовій звітності.

Євроінтеграційні прагнення України та досвід роботи компаній аграрного сектору економіки, особливо тих, сфера діяльності яких не обмежується територією нашої держави та, або які мають партнерів за кордоном свідчить про необхідність аналізу фінансової звітності потенційних партнерів та надання власної, складеної за міжнародними стандартами.

Практика свідчить, що прийняття і використання МСБО забезпечує: зменшення ризиків для кредиторів та інвесторів; зниження витрат кожної країни на розробку власних стандартів; поглиблення міжнародної кооперації в галузі бухгалтерського обліку; одностайне розуміння фінансової звітності та зростання довіри до її показників у всьому світі [1].

Впровадження МСФЗ або їх більш глибока інтеграція із чинним законодавством в цій сфері є особливо актуальним для тих аграрних компаній, які розраховують на залучення іноземних інвестицій або

кредитів, що особливо важливо в сучасних умовах дефіциту фінансових ресурсів.

Необхідність впровадження МСФЗ цілком усвідомлюється і на державному рівні. Результатом цього в 2007 році стало прийняття Стратегії застосування Міжнародних стандартів фінансової звітності в Україні. Одним із основних напрямів реалізації якої є законодавче регулювання порядку застосування міжнародних стандартів зокрема з 2010 року – обов'язкове складання фінансової звітності та консolidованої фінансової звітності згідно з міжнародними стандартами підприємствами емітентами цінні папери яких перебувають у лістингу організаторів торгівлі на фондовому ринку банками і страховиками.

Попри інтеграцію України в світову економічну спільноту та очевидними перевагами прийняття і використання МСФЗ, даний процес перебігає із ускладненнями.

Перш за все – це проблема ефективної реалізації бухгалтерського обліку. Зокрема, підприємства які мають потребу у застосуванні міжнародних стандартів мають вести облік за двома системами за П(с)БО – для внутрішнього користування та за МСФЗ – для іноземних користувачів, що потребує значних фінансових ресурсів та витрат часу облікового персоналу.

Також для аграрного сектору економіки є проблемою те, що МСФЗ спочатку розроблялись як система загальних стандартів, без врахування особливостей сільськогосподарського виробництва.

Ще однією перепорою на шляху впровадження міжнародних стандартів є те, що складання комплексу звітності за вимогами МЗФС є в достатній мірі коштовним та потребує працівників відповідної кваліфікації. Через невеликі обороти і, відповідно, доходи та брак відповідно навченого персоналу для аграрних підприємств швидкий перехід на загально прийняті форми звітності не очікується.

Якість та інформативність застосування міжнародних стандартів бухгалтерського обліку обумовлюється, в першу чергу перекладом, оскільки бухгалтерські концепції однієї країни, перекладаються на мову країни, облікові традиції та нормативно – правова база якої можуть значно відрізнятися.

Велика наукова та практична увага до цього питання свідчить про низку переваг, які надають міжнародні стандарти та гармонізація національного законодавства. Це, зокрема, співставність фінансової звітності, особливо в контексті інвестування та кредитування.

Різноманітні практики ведення бухгалтерського обліку ведуть до ризику великих фінансових витрат для інвесторів. Різні системи бухгалтерського обліку та звітності створюють ряд проблем для транснаціональних компаній. Гармонізація ж бухгалтерських систем для ТНК сприяє зменшенню витрат окремої компанії на підготовку бухгалтерських звітів і необхідне корегування бухгалтерських документів при їх кон-

солідації. Додатково, це розширить ринок праці бухгалтерів до міжнародного.

Отже переваги складання фінансової звітності за міжнародними стандартами є і вони незаперечні для більшості користувачів фінансової звітності. МСФЗ можна розцінювати як інструмент глобалізації економіки і світових господарських зв'язків. Принципи закладені в порядок формування звітності згідно з МСФЗ роблять її адекватнішою і здатною відобразити істинний майновий стан підприємства. Таким чином, на думку авторів, запровадження МСФЗ дасть змогу залучити іноземних інвесторів і розширити експортні можливості України. Проте чисельність наявних проблем значно ускладнює застосування МСФЗ та потребує нагального їх вирішення на законодавчому рівні.

Одним із дієвих важелів для запровадження і адаптації міжнародних стандартів та зменшення розбіжностей у сфері фінансової звітності різних країн є такий процес, як «гармонізація». Вважаємо найбільш прийнятним таке трактування, що це є процес наближення національних стандартів до міжнародних.

Водночас, слід зазначити, що і в країнах ЄС за межами гармонізаційних процесів у галузі бухгалтерського обліку залишається значна частина підприємств, а більшість компаній залишаються в зоні обмеженої гармонізації, передбаченої Директивами ЄС. І така ситуація навряд чи істотно зміниться найближчим часом, адже немає реальних механізмів заохочення для підприємств (крім фінансових установ) добровільно застосовувати МСФЗ при складанні своїх фінансових звітів.

Ситуація в облікових практиках нашої держави така, що гармонізація також ускладнена проблемами, зокрема методологічними. Вони обумовлені не стільки відмінностями облікової техніки, скільки кардинально різною нормативно – правовою базою.

Виходячи з усього, викладеного вище, вважаємо, що в аграрному секторі економіки процес реформування обліку і звітності та їх переходу на міжнародні стандарти далекий від свого логічного завершення.

Основною причиною цього, на нашу думку, є недосконалість нормативної бази з бухгалтерського обліку, а також його неузгодженість з іншим законодавством, зокрема податковим. Вважаємо, що, перехід до МСФЗ є невідворотним, а тому потреба в законодавчій адаптації міжнародних стандартів до специфіки вітчизняних підприємств аграрної сфери та притосування нормативної бази обліку до їх методичних і практичних потреб є доцільним.

З метою імплементації міжнародних стандартів та гармонізації національних, доцільними є такі кроки:

- 1) урахувати соціально-економічні фактори, історичні традиції, набутий досвід обліку тощо. Важливо, щоб специфіка національного законодавства, не завжди вдала, не повинна впливати на процес розробки правил фінансового обліку й фінансової звітності. А особливості

економіки України доцільно імплементувати не в стандартах бухгалтерського обліку, а в додаткових методичних рекомендаціях, що регулюють тільки ті питання, які не розглядаються в МСБО. Це дасть можливість оперативніше реагувати на зміну нормативно – правового поля нашої держави, залишаючи поза рамками національні стандарти;

- 2) доцільна, на нашу думку, уніфікація структури стандартів, які повинні включати загальні положення, основний зміст та розкриття інформації;
- 3) стандарт повинен бути коротким і зрозумілим, але з достатньою повнотою описувати вимоги, що стосуються об'єкта стандарту. Стилістика викладення змісту стандарту має бути уніфікована.

У зв'язку з тим, що МСБО постійно змінюються, усе більше спостерігається розбіжностей між ними й П(с)БО. Оскільки згідно із Законом України “Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні” П(с)БО не можуть суперечити міжнародним стандартам, у майбутньому слід очікувати внесення відповідних змін в існуючі, а також створення нових стандартів.

Висновки і перспективи подальших розробок у даному напрямі. В результаті проведеного дослідження, очевидно є необхідність подальшої гармонізації національних стандартів та послідовний перехід на міжнародні стандарти фінансової звітності. За сучасних реалій, це економічно та політично обгрунтований крок.

ЛІТЕРАТУРА

1. Голов С.Ф. Бухгалтерський облік за міжнародними стандартами: приклади та коментарі: практичний посібник / С.Ф. Голов, В.М. Костюченко. – К.: Лібра, 2001. — 840 с.
2. Голов С. Ф. Ретроспективний погляд на реформування бухгалтерського обліку в Україні. Анти міфологія / С.Ф. Голов // Бухгалтерський облік і аудит. – 2006. – № 1. – С. 42–54.
3. Бутиньць Ф.Ф. Бухгалтерський облік: роздуми вченого / Ф.Ф. Бутиньць. — Житомир: Рута, 2001. — 100 с.
4. Пархоменко В. Принципи і підходи регулювання та регламентації бухгалтерського обліку / В. Пархоменко // Бухгалтерський облік і аудит. – 2007. – № 11. – С. 3–24.
5. Лавріненко Л. І. Звітність сільськогосподарських підприємств треба удосконалити / Л.І. Лавріненко, П.Я. Хомин // Облік і фінанси АПК. – 2006. – №4. – С. 108–111.
6. Жук В. М. Реформування бухгалтерського обліку та звітності: стан та перспективи / В.М. Жук// Облік і фінанси АПК. – 2005. – № 4. – С. 4–13.
7. Гуцайлюк З. Деякі питання реформування системи бухгалтерського обліку: концепція та реалізація /З. Гуцайлюк // Бухгалтерський облік і аудит. – 2007. – № 10. – С. 11–17.
8. Закон України “Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні” від 16.07.1999 р. №996-XIV зі змінами і доповненнями [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.
9. Концептуальна основа фінансової звітності [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/929_009.